

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
Facultatea de Litere
Catedra de Limba română și Lingvistică Generală
Prof. dr. Eugen Munteanu

C U R R I C U L U M V I T A E

Date biografice:

Născut la 18 august 1953, comuna Seimeni, județul Constanța.

Domenii de interes:

lingvistică și filologie românească, lingvistică generală și teoria limbii, filosofia limbajului, istoria ideilor lingvistice, studii biblice, semantică și lexicografie.

Parcurs profesional

2009-: cercet. șt. I, Institutul de Filologie Română ”A. Philippide” din Iași.

2006-2008, 2009: profesor-invitat, Institutul de Romanistică, Universitatea din Viena.

2004-: conducător de doctorat la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”; domeniul: filologie, specialitatea: limba română; 26 doctoranzi activi, 27 doctorate susținute (din care 2: *summa cum laude* și 10: *magna cum laude*).

1999-2009: cercet. șt. invitat, profesor-invitat, Institutul de Romanistică, Universitatea “Friedrich Schiller”, Jena.

1999-: profesor universitar la Catedra de Limbă română și Lingvistică generală, Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

1997-1999: lector de limbă și literatură română la Universitatea Paris IV-Sorbonne.

1995-1999: conferențiar universitar la Catedra de Limba Română a Facultății de Litere la Universitatea din Iași.

1995-1997: profesor invitat la Institutul Universitar Romano-Catolic din Iași.

1993: teza de doctorat în filologie la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”: *Influența modelelor clasice asupra limbii traducerilor românești din secolul al XVII-lea. Lexicul.*

1990-1995: lector universitar la Catedra de Limbă Română a Facultății de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

1984-1985: cursuri postuniversitare de limba germană, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

1983-1990: cercetător la Institutul de Filologie Română “A. Philippide” din Iași; redactor la *Diționarul limbii române* (DLR) al Academiei Române.

1978-1983: profesor de liceu de limba și literatura română, Școala Normală “Vasile Lupu” din Iași.

1978: absolvent, ca șef de promoție, al Facultății de Litere, Universitatea ”Alexandru Ioan Cuza”, Iași (filologie românească/ filologie clasică).

Stagii de studiu și cercetare în străinătate

1998, iulie-august, invitat al universităților din Münster și Jena, cercetător științific asociat.

1994, iulie-august, invitat al Universității din Heidelberg, cercetător științific asociat.

1990, ianuarie-martie, invitat al Universității din Freiburg im Breisgau, cercetător științific asociat.

1987, septembrie-octombrie, Freiburg im Breisgau, bursier DAAD.

1985, august, Freiburg im Breisgau, cursuri de vară de limbă germană.

Distincții

- a) individuale: premiul “Timotei Cipariu” al Academiei Române (1995); premiul “Cartea anului” la Salonul Național de Carte, Chișinău (1997); premiul pentru traducere al Ministerului Culturii la Salonul Național de Carte, Cluj (1998).
- b) pentru participarea la lucrări colective: premiul “Timotei Cipariu” al Academiei Române (1989); premiul “Bogdan Petriceicu Hasdeu” al Academiei Române (1991); premiul “Cea mai bună carte a anului” al revistei “România literară” (2004).

Proiecte științifice instituționale

- 2011-2014: *Prima traducere românească a Septuagintei, operă a lui Nicolae Milescu (MS. 45 BAR Cluj). Ediție critică, studii lingvistice și filologice* (grant CNCS, director de proiect).
- 2008-2014: *Centrul de Studii Biblice «Monumenta linguae Dacoromanorum»* (proiect interdisciplinar al Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași; director de proiect).
- 2007-2010: *Dicționarul tezaur al limbii române în format electronic* (grant CNMP, responsabil în consorțiu; director: Dan Cristea).
- 2007-2010: *Dicționar de termeni religioși român-francez, francez-român* (grant CNCSIS, colaborator; director: Felicia Dumas).
- 2007-2010: *Dictionnaire Etimologique Roman* (grant ANRS-Franța și DfG-Germania, colaborator; directori: Eva Buchi, Wolfgang Schweickard).
- 2006-2010: *Graduiertenkolleg «Kulturelle Orientierungen und gesellschaftliche Ordnungsstrukturen in Südosteuropa»* (grant DfG-Germania, profesor asociat; director: Joachim von Puttkamer).
- 2006-2007: *Resurse lingvistice în format electronic: Monumenta linguae Dacoromanorum. Pars VII. Regum I, Regum II — editie critică și corpus adnotat* (grant CNCSIS, colaborator; director: Gabriela Haja).
- 2005-2007: *Etnonimia românească. Dicționar istoric al numelor de țări și popoare în limba română* (grant CNCSIS, director de proiect).
- 2003-2009: *Septuaginta. Versiune comentată, în limba română, a Bibliei grecești* (proiect New Europe College, colaborator; director: Andrei Pleșu).
- 1987-1996: *Monumenta linguae Dacoromanorum* (proiect interuniversitar, Freiburg-Iași, colaborator; coordonatori: Paul Miron, Vasile Arvinte, Al. Andriescu).
- 1983-1989: *Dicționarul limbii române (DLR)* (proiect național al Academiei Române, colaborator).
- 1979-1987: *Rumänisch-deutsches Wörterbuch* de Heimann Tiktin (proiect interuniversitar, Freiburg-Iași, colaborator; coord.: Paul Miron).

Responsabilități publice

- 2010-: președinte fondator al Asociației de Filologie și Hermeneutică Biblică din România.
- 2009-: director al Institutului de Filologie Române “A. Philippide” din Iași (al Academiei Române).
- 2006-2009: director executiv al Școlii Doctorale de Studii Filologice a Facultății de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.
- 2006-: membru al Consiliului Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor.
- 2005-: expert-evaluator CNCSIS.
- 2007-: expert evaluator ARACIS.
- 1996-1997: prodecan al Facultății de Litere, Universitatea ”Alexandru Ioan Cuza“.

Afilieri

- 2007, septembrie - membru al Societății Internaționale de Lingvistică și Filologie Romanică
- 2011, aprilie – membru al Uniunii Scriitorilor din România
- 2010 - membru al Asociației de Filologie și Hermeneutică Biblică din România

Editor și membru în colegii de redacție

- 2013, ianuarie — membru al colegiului editorial al revistei „Zeitschrift für romanische Philologie” (publicație fondată în anul 1877; cotată ISI).
- 2011, ianuarie — membru al colegiului editorial al revistei „Philologica Jassyensia” (Iași)
- 2011, ianuarie — membru al colegiului editorial al revistei „Anuar de lingvistică și istorie literară”(Iași)
- 2010, mai — senior editor al revistei „Biblicum Jassyense. Romanian Review for Biblical Philology and Hermeneutics”.
- 2010, aprilie — membru al colegiului de redacție al revistei „Limba română”, Chișinău.
- 2008, martie — inițiator și coordonator al colecției “Fontes Traditionis. Colecție de texte bisericești vechi” la Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași.
- 2007, martie — membru în Consiliul științific al colecției “Biblioteca medievală”, coordonată de Alexander Baumgarten la Editura Polirom din Iași.
- 1999-2005 — redactor responsabil al “Analelor științifice ale Universității Al. I. Cuza”, secțiunea lingvistică.
- 1990-1999 — secretar științific al al “Analelor științifice ale Universității Al. I. Cuza”, secțiunea lingvistică.

Organizator de întruniri științifice

- 2011: președinte al comitetului de organizare al Simpozionului Național «Explorări în tradiția biblică românească și europeană», ediția a II-a, Iași, 4-5 noiembrie 2011.
- 2011: președinte al comitetului de organizare al Simpozionului Internațional „Metafore ale dezvoltării din perspectiva migrației contemporane. Național și internațional în limba și cultura română” organizat de Institutul de Filologie Română «A. Philippide», Iași, 21-23 septembrie 2011.
- 2011: președinte al comitetului de organizare a Colocviului internațional cu caracter aniversar «Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere» (Iași-Bălți, 27-29 iulie 2011).
- 2011: președinte al comitetului de organizare a Simpozionului Național „Doi critici în antiteză: G. Ibrăileanu și E. Lovinescu”, Iași, 3 iunie 2011.
- 2010: președinte al comitetului de organizare al Simpozionului Internațional ”Cultură și identitate românească. Tendințe actuale și reflectarea lor în diaspora, organizat de Institutul de Filologie Română «A. Philippide», Iași, 22-24 septembrie 2010.
- 2010: președinte al comitetului de organizare al Simpozionului Național «Explorări în tradiția biblică românească și europeană», Iași, 28-29 octombrie 2010.
- 2010: membru al comitetului de organizare a Colocviului Național Anual al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România, Iași, 9-10 iulie 2010.
- 2010: președinte al comitetului de organizare al Simpozionului național «Tudor Arghezi și Mihail Sadoveanu: 130 ani de la naștere», Iași, 14 mai 2010.
- 2010: co-președinte al comitetului de organizare pentru Congresso Internazionale «La tradizione biblica romana in contesto europeo», Veneția, 22-23 aprilie 2010, organizat de Centrul «Monumenta linguae Dacoromanorum» al Universității «Alexandru Ioan Cuza», în colaborare cu Institutul Cultural Român.
- 1994, 26 iunie - 1 iulie, Iași: membru al comitetului de organizare a celui de-al XXI-lea Colloque International de Linguistique Fonctionnelle.
- 1992, 15-19 aprilie, Iași: co-responsabil al comitetului de organizare a Colocviului internațional “Eugen Coșeriu - un mare lingvist contemporan”.

Limbi străine cunoscute

- Germană, franceză (foarte bine), engleză, italiană, spaniolă, rusă (bine);
Latină (foarte bine), greacă veche (bine), slavonă, neogreacă (satisfăcător).

Publicații

a) volume individuale:

Eugeniu Coșeriu, *Istoria filosofiei limbajului. De la începuturi până la Rousseau*. Ediție nouă, augmentată de Jörn Albrecht, cu o remarcă preliminară de Jürgen Trabant, versiune românească și indice de Eugen Munteanu și Mădălina Ungureanu, cu o prefață la ediția românească de Eugen Munteanu, Editura Humanitas, București, 2011.

Lexicologie biblică românească, Humanitas, București, 2008.

Wilhelm von Humboldt, *Diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra umanității*. Versiune românească, introducere, notă asupra traducerii, tabel cronologic, bibliografie și indice, Humanitas, București, 2008.

Cartea înțelepciunii lui Iisus Sirah. Traducere din limba greacă, introducere, note și comentarii, în vol. Cristian Bădiliță et alii (coord.), *Septuaginta*, IV/II (*Iov, Înțelepciunea lui Solomon, Înțelepciunea lui Iisus Sirah, Psalmii lui Solomon*), Polirom, Iași, 2007.

Odele. Traducere din limba greacă, introducere, note și comentarii, în vol. Cristian Bădiliță et alii (coord.), *Septuaginta* IV/I (*Psalmii, Odele, Proverbele, Ecclésiastul, Cântarea cântărilor*), Polirom, Iași, 2006.

Introducere în lingvistică, Polirom, Iași, 2005.

Carmina Burana. Ediție bilingvă comentată, Polirom, Iași, 1998 (în colaborare cu Lucia Gabriela Munteanu).

Leviticul. Traducere din limba greacă, introducere, note și comentarii, în vol. Cristian Bădiliță et alii (coord.), *Septuaginta* I, (*Geneza, Exodul, Leviticul, Numerii, Deuteronomul*), Colegiul Noua Europă/ Polirom, București/ Iași, 2004.

Rivarol, *Discurs despre universalitatea limbii franceze, urmat de Maxime, reflecții, anecdote, cuvinte de dub*. Antologie, traducere, introducere și bibliografie, Institutul European, Iași, 2003.

Sfântul Augustin, *Confessiones/ Confesiuni*. Ediție bilingvă, traducere din limba latină, introducere și note, Nemira, București, 2003.

Jacob Grimm/ Ernest Renan, *Două tratate despre originea limbajului*. Versiuni în limba română, cuvânt înainte, introduceri și bibliografie, Editura Universității, Iași, 2001.

Emanuel Swedenborg, *Despre înțelepciunea iubirii conjugale*. Versiune românească și postfață, Polirom, Iași, 1999.

Jean-Jaques Rousseau, *Eseu despre originea limbajului*. Traducere, introducere, note și comentarii, Polirom, Iași, 1999.

Thomas de Aquino, *De ente et essentia/ Despre fiind și esență*. Ediție bilingvă, traducere, introducere, note și comentarii, Polirom, Iași, 1998.

Aeterna Latinitas. Mică enciclopedie a gândirii europene în expresie latină, Polirom, Iași, 1997, (în colaborare cu Lucia-Gabriela Munteanu).

Studii de lexicologie biblică, Editura Universității, Iași, 1995.

Sfântul Augustin, *De Magistro/ Despre Învățător*. Ediție bilingvă, traducere, introducere, comentarii, note și bibliografie, Institutul European, Iași, 1995.

Sf. Augustin, *De dialectica/ Despre dialectică*. Ediție bilingvă, introducere, note, comentarii și bibliografie, "Humanitas", București, 1991.

b) coautor:

Biblia 1688, Pars III, Leviticus, în seria *Monumenta linguae Dacoromanorum* (coautor; contribuția personală: *Comentarii lingvistice, filologice și exegetice*), Iași, 1993.

Academia Română, *Dicționarul limbii române (DLR)*, tomul V, partea I, litera L, *Li – luțulă*, Editura Academiei Române, București, 2008; tomul IV, partea I, litera L, *L-lberzolită*, București, 2008; tomul XIII, partea I, litera V, *V-veni*, Editura Academiei Române, București, 1997 (redactor).

Biblia 1688, Pars VII, Regum I-II, în seria *Monumenta linguae Dacoromanorum*, Editura Universității “Alexandru Ioan. Cuza”, Iași, 2008. Premiul de excelență la «Salonul cărții românești», Iași, 5-9 mai 2009 (consultant științific).

Biblia 1688, Pars VIII, Paralipomenon I-II, în seria *Monumenta linguae Dacoromanorum*, Editura Universității “Alexandru Ioan. Cuza”, Iași, 2011 (coordonator).

c) editor

Quaderni della Casa Romana di Venezia, VII, 2010. Atti del Congresso Internazionale «La Tradizione biblica romana nel contesto europeo» (Venezia, 22-23 aprilie 2010), a cura di Eugen Munteanu, Ana-Maria Gînsac, Corina Gabriela Bădeliță, Monica Joița, Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza», Iași, 2010.

Receptarea Sfintei Scripturi, între filologie, hermeneutică și traductologie. Lucrările Simpozionului Național «Explorări în tradiția biblică românească și Europeană», Iași, 28-29 octombrie 2010. Editori: Eugen Munteanu (coord.), Ioan Florin Florescu, Ana-Maria Gînsac, Maria Moruz, Sabiba Savu-Rotenștein, Mădălina Ungureanu, Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza», Iași, 2011.

Rudolf Windisch, *Studii de lingvistică și filologie românească*, Editura Universității, Iași, 2006 (co-editor alături de Oana Panaite).

Signa in rebus. Studia linguistica et semiologica in honorem M. Carпов, Editura Universității, Iași, 2005 (co-editor alături de Mihaela Lupu, Florin Olaru și Iulian Popescu).

Studia linguistica et philologica in honorem D. Irimia, Iași, Editura Universității, 2004 (co-editor alături de Ana-Maria Minuț).

Omul și limbajul său. Studia linguistica in honorem Eugenio Coseriu, Iași, Editura Universității, 1992 (co-editor alături de Dumitru Irimia).

Eugen Coșeriu, *Prelegeri și conferințe*, în ANLL (1992-1993), Iași, 1994; separatum (co-editor alături de Carmen-Gabriela Pamfil, Ioan Oprea și Adrian Turculeț).

d) cursuri universitare tipărite

Istoria limbii române literare, I-II, Editura Universității, Iași, 2004.

Filosofia limbajului, Editura Universității, Iași, 2004.

e) articole și studii de specialitate (selectiv)

În publicații cotate ISI:

Innovationsmechanismen im aktuellen intellektuellen Wortschatz des Rumänischen, în “Zeitschrift für romanische Philologie”; 125: 3 (2009), p. 495-529.

Der Streit um das Recht zur Bibelübersetzung ins Rumänische. Metropolit Andrei Șaguna vs. Publizist Ion Heliade Rădulescu, în “Romanische Forschungen”, nr. 120 4/2008, Frankfurt am Main, 2008, p. 425-458.

Miron Costin et Laurentius Toppeltinus: entre l'imitation de la syntaxe latine et le maniérisme rhétorique, în “Revue de linguistique romane”, nr. 257-258, Janvier-Juin 2001 (Tome 65), Strasbourg, 2001, p. 197-222.

În publicații acreditate:

Les reflets en roumain du syntagme ἄρτος ἐπιούσιος (Matthieu 6:11, Luc 11:13), în „Biblicum Jassyense. Romanian Review for Biblical Philology and Hermeneutics“, volume 1, Iași, 2010, p. 91-148.

La tradizione biblica romana. Dissociazioni di principio, în *Quaderni della Casa Romana di Venezia*, VII, 2010. Atti del Congresso Internazionale «La Tradizione biblica romana nel contesto europeo» (Venezia, 22-23 aprilie 2010), a cura di Eugen Munteanu, Ana-Maria Gînsac, Corina Gabriela Bădeliță, Monica Joița, Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza», Iași, 2010, p. 15-26.

- O prietenie exemplară. Petru Caraman și Gheorghe Ivănescu în corespondență*, în „Limba Română“, nr. 1-2, anul XXI, Chișinău, 2011, p. 35-41 (I), nr. 3-6, anul XXI, Chișinău, 2011, p. 271-276 (II) și nr. 7-8, anul XXI, Chișinău, 2011, p. 166-174 (III).
- Câteva reflecții despre posteritatea imediată a lui Eugeniu Coșeriu*, în „Limba Română“, nr. 7-8, anul XXI, Chișinău, 2011, p. 38-44.
- Tradiția biblică românească. Coordonate, stadiu al cercetării, potențial*, în: Eugen Munteanu (coord.), *Receptarea Sfintei Scripturi, între filologie, hermeneutică și traductologie*. Lucrările Simpozionului Național «Explorări în tradiția biblică românească și Europeană», Iași, 28-29 octombrie 2010, Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza», Iași, 2011, p. 11-20.
- (în colaborare cu Lucia-Gabriela Munteanu), *Un eveniment filologic de excepție: publicarea unei versiuni românești din secolul al XVIII-lea a Bibliei, tradusă după Vulgata*, în vol.: Gheorghe Chivu, Alexandru Gafton, Adina Chirilă (coord.), *Filologie și bibliologie. Studii [în onoarea profesorului Vasile Țâra]*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2011, p. 253-268.
- Das choronymische Mikrosystem des Rumänischen. Eine historische Darstellung*, în vol.: Wolfgang Ahrens, Sheila Embleton, André Lapierre (eds), *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact*. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences, August 17-22, 2008, York University, Toronto, Canada, Published by York University, Toronto, Canada, 2009, p. 740-750. ISBN: 978-1-55014-521-2.
- Le nid ethno-choronymique «juif» en roumain. Approche historique et systématique*, în Maria Iliescu, Heidi Siller-Runggaldier, Paul Danler (eds), „Actes du XXVe Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes“ (Innsbruck, 3-8 septembre 2007), tom. III, De Gruyter, 2010, p. 325-336. ISBN: 978-3-11-023191-5.
- Sulla tradizione biblica romana. Dissociazioni di principio*, în „Quaderni della Casa Romana di Venezia“, VII, 2010. «Atti del Congresso Internazionale «La Tradizione biblica romana nel contesto europeo» (Venezia, 22-23 aprile 2010), a cura di Eugen Munteanu, Ana-Maria Gînsac, Corina Gabriela Bădeliță, Monica Joița, Editura Universității «Alexandru Ioan Cuza», Iași, 2010, p. 15-26.
- Grundfragen der rumänischen Philologie aus sprachpolitischer Sicht*, în vol. Cristoph König (ed.), *Das Potential Europäischer Philologien. Geschichte, Leistung, Funktion*, Osnabrück, 2009, p. 83-90.
- Die ersten literarischen rumänischen Texte. Inhalt, Datierung, Herkunft, kulturhistorische Bedeutung*, în “Balkan Archiv”, Neue Folge, Band 30-31 (2005-2006), Wissenschaftlicher Verlag A. Lehmann, Veitshöchheim, 2009, p. 205-267.
- Lexicalizarea în limba română a conceptelor de origine biblică*, în „Tabor”, nr. 1, anul III, aprilie 2009, p. 35-54.
- Câteva reflecții asupra receptării ideilor humboldtiene în opera lui A. Philippide*, în „Philologica Jassyensia“, an V, nr. 1 (9), 2009, p. 62-68.
- Repere ale tradiției biblice românești (I-III)*, în „Idei în dialog”, anul V, nr. 4 (55), aprilie 2009, p. 22-24, nr. 5 (56), p. 34-36) și nr. 6 (57), p. 25-27.
- Unificarea vechii române literare*, în vol.: Wolfgang Dahmen, Petra Himstedt-Vaid, Gerhard Ressel (eds.), *Grenzüberschreitungen: Traditionen und Identitäten in Südosteuropa. Festschrift für Gabriella Schubert*. Wiesbaden, Harrassowitz Verlag, 2008 (Balkanologische Veröffentlichungen, Bd. 45), p. 407-411.
- Ein Fall orthographischer Inkonsequenz mit konfessioneller Motivation: I(i)sus H(ch)ristos*, în vol. Sanda Reinheimer-Râpeanu/ Ioana Vintilă Rădulescu (eds.), *Limba română limbă romanică. Omagiu acad. Marius Sala la împlinirea vârstei de 75 de ani*, Editura Academiei Române, București, 2007, p. 397-412.
- Sprachplanung, Sprachlenkung und institutionalisierte Sprachpflege: Rumänisch*, în Gerhard Ernst/ Martin Dietrich Glessgen/ Christian Schmitt/ Wolfgang Schweickard (eds.), *Romanische*

- Sprachgeschichte/ Histoire des langues romanes*, 2. Teilband, Walter de Gruyter, Berlin/ New York, 2006, p. 1430-1446.
- Geschichte der Sprache der Politik, des Rechts und der Verwaltung in der Romania. Rumänisch*, în vol. Gerhard Ernst/ Martin Dietrich Glessgen/ Christian Schmitt/ Wolfgang Schweickard (eds.), *Romanische Sprachgeschichte/ Histoire des langues romanes*, 2. Teilband, Walter de Gruyter, Berlin/ New York, 2006, p. 2103-2112.
- Semnificații ale unei vechi polemici. Andrei Șaguna împotriva lui Ion Heliade Rădulescu în jurul traducerii Bibliiei în limba română*, în vol. Marius-Radu Clim, Ofelia Ichim, Laura Manea, Florin-Teodor Olariu (eds.), *Identitatea culturală românească în contextul integrării europene*, Editura Alfa, Iași, 2006, p. 241-262.
- Lexicul constituțional românesc*, în “Idei în dialog”, nr. 5 (20), mai 2006, p. 46-47.
- Câteva note critice privitoare la un recent dicționar*, în “Idei în dialog”, nr. 4 (7), aprilie 2005, p. 11-13.
- Pour une typologie des transferts lexico-sémantique dans les traductions bibliques. Le cas du vieux roumain*, în vol. Montserrat López Díaz/ María Montes López (eds.), *Perspectives fonctionnelles: Emprunts, économie et variation dans les langues*, Editorial Axac, Santiago de Compostela, 2006 (“Actes du XXVIIIe Colloque de la Société internationale de linguistique fonctionnelle”, Santiago de Compostela, 20-26 septembre 2004), p. 193-199
- Lecturi humboldtiane*, în “Timpul”, Iași, nr. 1, ianuarie, 2004, p. 21 (I), nr. 2, februarie 2004, p. 19 (II), nr. 3, martie 2004, p. 19 (III).
- Interferențe lingvistice greco-române în actul traducerii (Mărgăritarele lui Ioan Hrisostomul, București, 1691)*, în AUI, lingvistică, tomurile XLIX-L (2003-2004) (“Omagiu D. Irimia”), p. 349-365.
- Stilul politic și juridic-administrativ românesc. Prezentare diacronică*, în în “Balkan Archiv”, Neue Folge, Band 25 (2004), Wissenschaftlicher Verlag A. Lehmann, Veitshöchheim, p. 25-70.
- Die latinistische Strömung und die Herausbildung des modernen rumänischen Identitätsbewusstseins*, în “Deutsch-Rumänische Hefte”, Berlin, Jahrgang III, Heft 1-2, Frühjahr 2000, p. 7-11 (I) și Heft 2-3, Herbst 2000, p. 16-19 (II).
- On the object-language/ metalanguage distinction in St. Augustine's Works De dialectica and De Magistro*, in David Cram, Andrew Linn, Elke Nowak (eds.), *History of Linguistics*, volume I: *Traditions in Linguistics Worldwide*, John Benjamins Publishing Company, 1999, p. 65-78.
- Ein Fall von 'Widerstand durch Kultur': Das nationale Eminescu-Kolloquium*, în “Balkan Archiv”, Band 24 (1999), p. 23-30.
- Slavon ou latin? Une réexamination du problème de la langue-source des plus anciennes traductions roumaines du Psautier*, în “Atti del XXI Congresso Internazionale di Linguistica e Filologia Romanza (Palermo 18-24 settembre 1995). Vol. VI, Sezione 8, “Paradigmi interpretativi della cultura medievale”. A cura di Giovanni Ruffino, Max Niemeyer Verlag, Tübingen, 1998, p. 351-364.
- La Bible comme source d'innovation lexicale pour le vieux roumain écrit*, in “Balkan Archiv”, Band 22/23 (1997/1998), p. 213-222.
- Die rumänische Lexikalisierung von griechischen $\sigma\upsilon\upsilon\epsilon\acute{\iota}\delta\epsilon\iota\varsigma$* , în vol. “Septième Congrès International d'Etudes du Sud-Est Européen (Thessalonique, 29-1 août -4 septembre. Communications”, Athenes, 1994), p. 163-166.
- Literalitate și creativitate lexicală în Parimiile lui Dosoftei*, în “Dacoromania. Jahrbuch für östliche Latinität”, nr. 10 (1993), Freiburg/München, p. 85-96.
- Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă (1642) și formarea terminologiei teologice românești*, în vol. *350 de ani de la Sinodul de la Iași, 1642-1992* (AUI-teologie, Tom. I -1992), p. 105-114.
- Componenta aristotelică a gândirii lingvistice coseriene*, în vol. *Omul și limbajul său. Studia linguistica in honorem Eugenio Coseriu*, număr special din AUI, lingvistică, tom. XXXVII-XXXVIII (1991-1992), Iași, 1993, p. 73-83.
- Die rumänische Lexikalisierung des 'Bewusstsein'-Begriffs*, în AUI, tom. XXXIX (1993), sect. e-lingvistică, p. 69-87.

Eminescu und der "Bruch" des modernen europäischen Bewusstseins, în "Dacoromania. Jahrbuch für östliche Latinität", nr. 8, 1991, Freiburg/München, p. 97-114.
Biblia de la București (1688) și manuscrisele contemporane paralele, în "Dacoromania. Jahrbuch für östliche Latinität", 7 (1988), Freiburg/München, 1988, p. 173-194.
Asupra distincției limbaj-obiect/ metalimbaj în lucrările lui Augustin De dialectica și De magistro, în ANLL, XXXI (1986-1987), A-lingvistică, p. 9-21.
Semnificație, desemnare, denotare, în AUI (serie nouă), secț. III, B-filosofie, tom. XXIII (1987), p. 93-94.

f) conferințe și comunicări științifice (selectiv)

Elogiu magiștrilor, conferință prezentată în cadrul ciclului «Conferințele Humanitas», Iași, 18 noiembrie 2011.

Bestiariu biblic. Câteva hapax legomena, comunicare prezentată la Simpozionul Național «Explorări în tradiția biblică românească și europeană», ediția a II-a, Iași, 4-5 noiembrie 2011.

Teme și obiective în cercetarea biblico-filologică românească. O evaluare în context european, comunicare prezentată la Simpozionul Internațional «Metafore ale devenirii din perspectiva migrației contemporane. Național și internațional în limba și cultura română», organizat de Institutul de Filologie Română «A. Philippide» din Iași între 21-23 septembrie 2011.

Utilitatea studiilor biblice pentru înțelegerea dinamicii evolutive a limbii române. comunicare prezentată Simpozionului Internațional «Grigore Bostan – 70. Probleme actuale de filologie română», Cernăuți, 10–12 octombrie 2011.

În cadrul cursurilor de vară «România — limbă și civilizație», Iași, 25 iulie 2011, conferința cu titlul *Repere ale tradiției textuale a Bibliei în limba română*.

G. *Ibrăileanu despre limba română literară*, comunicare prezentată la Simpozionul Național «Doi critici în antiteză: G. Ibrăileanu și E. Lovinescu», Iași, 3 iunie 2011, organizat de Institutul de Filologie Română „A. Philippide” și Universitatea «Alexandru Ioan Cuza» din Iași.

Câteva reflecții despre posteritatea imediată a lui Eugeniu Coșeriu, comunicare prezentată la Conferința Științifică Internațională «Revista „Limba română” – două decenii în serviciul culturii naționale», Chișinău, 13 mai 2011.

Cercetări recente asupra tradiției biblice spaniole, comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări lunară a Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, 18 decembrie 2010.

Nicolae Milescu, traducător al Vechiului Testament în limba română. Principii, tehnici, metode, comunicare prezentată la Colocviul anual al Catedrei de Limbă Română, Facultatea de Litere, Universitatea din București (ediția a X-a), 4-5 decembrie 2010.

În cadrul cursurilor de vară «România — limbă și civilizație», Iași, 20 iulie 2010, conferința cu titlul *Principalele versiuni ale Bibliei în limba română*.

Petru Caraman și Gh. Ivănescu. Semnificații ale unui schimb epistolar. Limite ale creativității lexicale în terminologia filosofică actuală, comunicare prezentată în cadrul Simpozionului Internațional "Cultură și identitate românească. Tendințe actuale și reflectarea lor în diaspora, organizat de Institutul de Filologie Română «A. Philippide», Iași, 22-24 septembrie 2010.

Tradiția biblică românească. Coordonate, stadiu al cercetării, potențial, comunicare plenară la Simpozionul Național «Explorări în tradiția biblică românească și europeană», Iași, 28-29 octombrie 2010.

Hapax legomena în «versiunea Milescu revizuită» a Vechiului Testament (Ms. 45 de la BAR, Filiala din Cluj), comunicare la Simpozionul Național «Explorări în tradiția biblică românească și europeană», Iași, 28-29 octombrie 2010.

Despre semnificația glosei marginale din «versiunea Milescu revizuită» a Vechiului Testament (Ms. 45 de la BAR, Filiala din Cluj), comunicare la Simpozionul Național «Explorări în tradiția biblică românească și europeană», Iași, 28-29 octombrie 2010.

Despre tradiția biblică românească, «Zilele Academice Ieșene», Iași, 17 septembrie 2009.

- Câteva reflecții asupra receptării ideilor humboldtiene în opera lui A. Philippide*, „Alexandru Philippide. 150 de ani de la naștere”, Institutul de Filologie Română «A. Philippide», Iași, 15 mai 2009.
- Lexicalizarea în limba română a conceptelor de origine biblică*, «Prelegerile Academiei», Filiala Iași, 19 aprilie 2008.
- Biblia de la București (1688) în raport cu edițiile ulterioare ale Sfintei Scripturi în limba română*, «Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie, izvoare ale vieții veșnice», Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași, 13 octombrie 2008.
- Dictionarul tezaur al limbii române în format electronic (eDTLR)*, «Forum România VI», Österreichische Akademie der Wissenschaften-Universität Wien, Viena, 27-29 noiembrie 2008.
- Das choronymische Mikrosystem des Rumänischen. Eine historische Darstellung*, «XXIIIrd International Congress of Onomastic Sciences», York-University, Toronto, 17-22 august 2008.
- Sprachliche Modernisierung in Südosteuropa*, Graduiertenkolleg «Kulturelle Orientierungen und gesellschaftliche Ordnungsstrukturen in Südosteuropa», Jena, 12-14 iunie 2008.
- Le champs ethno-choronymique «hebreu» en roumain. Approche systématique et historique*, XXVème «Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes», Innsbruck, 3-8 septembrie 2007.
- Ortografierea numelui Iisus Hristos și implicațiile sale confesionale*, «Limba română și relațiile ei cu istoria românească», Prelegerile Academiei Române, București, 29 noiembrie 2007.
- Übersetzung als Texterfahrung*, «Übersetzung zwischen Beruf und Berufung», Central Cultural Român din Viena, 17 noiembrie 2007.
- Politik und Sprache. Der Fall Rumäniens*, Graduiertenkolleg «Kulturelle Orientierungen und gesellschaftliche Ordnungsstrukturen in Südosteuropa», Iași, 23-30 septembrie 2007.
- Grundfragen der rumänischen Philologie aus sprachpolitischer Sicht*, «Das Potential Europäischer Philologien: Geschichte, Leistung, Funktion», Osnabrück, 25-28 aprilie 2007.
- Orthographische Inkonsequenz mit konfessioneller Motivation: I(i)sus H(ch)ristos*, «Forum Romania IV», Österreichische Ost- und Südosteuropa-Institut, Viena, 29-30 noiembrie, 2006.
- Ethnonimie roumaine. Dictionnaire historique des noms de peuples et de pays en roumain. Présentation d'un projet*, al XXII-lea «Congres Internațional de Științe Onomastice», Pisa, 28 aug. — 4 sept. 2005.
- Die Zukunft der Rumänistik im deutschsprachigen Raum*, “Kolloquium des Balkanromanistenverbandes”, Berlin, 6-7 Mai 2005.
- Pour une typologie des transferts lexico-sémantiques dans les traductions bibliques. Le cas du vieux roumain*, al XXVIII-lea Colocviu Internațional de Lingvistică Funcțională, Santiago de Compostela, 20-26 septembrie 2004.
- Le Rôle de la Bible dans la formation du vocabulaire intellectuel du vieux roumain littéraire*, “Romania I - Romanistischer Dachverband”, Jena, 29 oct.-2 nov. 1997.
- Der Unterschied zwischen Sprache und Metasprache beim heiligen Augustin*, a VII-a Conferință Internațională de Istoria Ideilor Lingvistice, Oxford, 11-17 septembrie 1996.
- Slavon ou latin? Une réexamination du problème de la langue-source des plus anciennes traductions roumaines du Psautier*, al XXI-lea Congres Internațional de Lingvistică și Filologie Romanică, Palermo, 18-24 septembrie 1995.
- Die rumanische Lexikalisierung von griech. συνείδησις*, VIIème Congrès International d'Etudes du Sud-Est Européen, Thessalonique, 29 august-4 septembrie 1994.

Recenzii și referințe:

- Eugeniu Coșeriu, în “Contrafort”, nr. 10-11 (108-109), octombrie-noiembrie 2003, Supliment, p. 4; *Dictionarul general al literaturii române*, vol. III, L/O, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005, p. 472-473; Radu Ciobanu, în “România literară”, nr. 26, 2009; Rodica Zafiu, în “România literară”, nr. 20/ 2008, p. 15; Bogdan Crețu, în “Ziarul financiar”, 20 iunie 2008, p. 3;

“Peregrinus”, în “Convorbiri literare”, CXLII, nr. 8 (152), 2008, p. 146; Antonio Patraș, în „România literară”, nr. 12, 2010, p. 6; Felicia Dumas, în „Tabor”, nr. 8, II, 2008, p. 97-98; Mihail Neamțu, în „Dilemateca”, aprilie 2009, p. 39; Cristinel Munteanu, în „Limba română”, Chișinău, XVIII, 7-8, 2008, p. 192-195; Florin-Teodor Olariu, în „Philologica Jassyensia”, IV, 2 (8), 2008, p. 279-282; Ștefan Afloroaei, recenzie în „Philologica Jassyensia”, anul VII, nr. 1 (13), 2011, Iași, 2008, p. 279-282; Florin Crîșmăreanu, în “Idei în dialog”, anul IV, nr. 7 (46), iulie 2008, p. 32-34, Alexander Baumgarten, ibidem, p. 35-37; Simona-Aida Manolache, în AU, Suceava, Filologie-Lingvistică, XII, 1, 2006, p. 191-193; Nadia Păcurariu, în „Tribuna”, nr. 95, 2006, p. 6-7; George Bogdan Țăra, *Structuri sintagmatice în latina creștină. Cu privire specială asupra limbii Sfântului Augustin*, Timișoara, 2008, passim; Marcel Crihană, în AU, Suceava, Teologie, nr 10 (1999), passim; (autor nesemnat), în “Orizont”, XI, nr. 5 (1999), p. 15; Adriana-Maria Diac, în AUI, secț. III e, lingvistică, tom XLVIII (2002), p.161-162; Alexander Baumgarten, în “Studia Universitatis Babeș-Bolyai”. Philosophia, XLV (2000), p. 117-119; art.: *Aquino, Wikipedia* (ro.wikipedia.org/wiki/Toma_de_Aquino); Dan C. Mihăilescu, în “22”, nr. 26/1998, p. 15, Adrian Papahagi, în “România literară”, nr. 48, 2-8 dec. 1998, p. 20-21; Constantin Coroiu, în “Adevărul”, nr. 2165, iunie 1997, p. 4; Nicolae Prelipceanu, în “România liberă”, nr. 2166, 14 mai, 1997, p. 20; Ioana Gafton, în “Dacia literară”, Iași, nr. 1/1998, p. 59; Alexandra Moraru, în “Limba română”, XLIV (1995), nr. 3-4, p. 156-160; Marlène Silvia Cazan, în “Studii și cercetări filologice”, Pitești, nr 1 (2003), p. 97-98; Mădălina Vârtejanu-Joubert, în “Messenger orthodoxe”, 142, 2005, p. 55-62; Liviu Antonesei, în “Monitorul”, Iași, nr. 163/ 1995, p. 5; Ștefan Afloroaei, *Cum este posibilă filosofia în estul Europei*, Polirom, Iași, 1997, p. 23, 172; Alexandru Gafton, în “Cronica”, nr. 10/ 1995, p. 13; Eduard Ferent, în “Cronica”, nr. 18/ 1995, p. 10 și nr. 19/ 1995, p. 10; Liviu Antonesei, în “Monitorul”, nr. 120/ 24 mai 1995, p. 5; Sfântul Augustin, *Confesiuni*, ed. de Gheorghe I. Șerban, Humanitas, București, 1998, p.20; Lucia Wald, Alexandru Boboc și Daniel Barbu, în “Universul cărții”, nr 7/1991, p. 6; Dan Chelaru, în “România liberă”, 10 august 1991, p. 4; Tania Randu, în “Cotidianul-Supliment Cultural”, 10 august 1991, p. 3; (nesemnat), în “Contrapunct”, nr. 31, vineri 2 august 1991, p. 4; (nesemnat), în “Universul cărții”, nr. 6/1991, p. 5; Felicia Niță-Dumas, în ANLL, tom XXXIII (1992-1993), A-Lingvistică, p. 244-245; Ioan Oprea, în AUI, XXXIX (1993), p. 83-85; Aurelius Augustinus, *Soliloquia-Vorbiri însingurate*, ed. de Dan Negrescu, Editura de Vest, Timișoara, 1992, p. 17; Sfântul Augustin, *Solilocvii*, ed. de Gheorghe I. Șerban, Humanitas, București, 1993, p. 13, 33 și 34; Toma d’Aquino, *Disertații despre adevăr. Dezbaterea a XI-a, Despre învățător*, ed. de Mariana Băluță-Scultety, Humanitas, București, 1994, p. 166; Constantin Sălăvăștru, *Logică și limbaj educațional*, Editura didactică și pedagogică, București, 1995, p. 39; Fericitul Augustin, *Retractationes/ Revișuiri*, ed. de Nicolae I. Barbu, Anastasia, București, 1997, p. 6.

martie 2012